

жанія й розуму антрепренерів так само в річчу марною. Треба покладатись тільки на свої власні сили.

Чуються нарікання на байдужість акторів найкращої української трупши М. Садовського. Дивуються, чому люди, в більшості своїй інтелігентні, не хотять проявити потрібної ініціативи в такій пекучій справі. Коли виходите з нашого погляду на справу, то її не легко пояснити. Трупа М. Садовського працює у виключчих умовах. Вона добре зорганізована, має великий успіх, працею на одній місці; ознака, які здебільшого характеризують провінційних антрепренерів, тут не знайдеш, тому її акторам з матеріального боку живеться, порівнюючи, добре. Чи дивне ж, що Її не болять загальні всім акторам болічки? Адже ж давно відомо, що ситий, хоча б він був і найсвідомішим, голодного проте не розуміє. Забувають тільки вони, що на віку, як на довгій ніви, всього може трапитись, а тому її не слід плювати в ту криницю, з якої може доведеться напитись.

Як бачимо, перешкоди, що стоять на шляху до переведення в життя ідеї організації українських діячів спільні, серйозні, нікто її здається на перший погляд. Та це не значить, що треба спускати безсило руки перед труднощами. Навпаки: це повинно надати ще більш завзяття, настертності й рішучості. Товариство українських театральних діячів конче мусить скластися, бо в цім його добробут і будучина. І авон же таки ініціативу справи найзручніші узяти на себе тим же таки артистам трупи М. Садовського разом з інтелігентнією українською, яка близько стоїть до театру. Ми певні, що коли досі в іхніх гуртів помічалося негативне відношення до справи, то тільки тому, що самі артисти не досить уважно міркували над цим і через те висловлювали тим, хто їх читав, короткозорі й однообікі погляди на живе діло. Більш уважності, серйозного відношення й докладного обмежування—її важливість та велика потребність справи виявиться сама собою, і сліпих зробивши зричими.

С. Черкасенко.

Українці в Петербурзі.

Сумно кінчала „Громада“ 1912 рік. Після 15 листопада відбулася тільки одна вечірка, котру одівдало до 60 осіб. І більш ніж на протязі всіх різдвяних свят не відбулося а ні жодної зібранки. Не можна ж надати називисько зібранки темпорем, що відбулися 15 декабря мінулого року, на котрі прибуло... сім'я осіб, переважно старшини клубу. Отже в той час, коли по всіх інших товариствах відбуваються чисельні вечірки і інші зібранки, „Громада“ майже нічим не виявляє свого існування. Це стоїть в повному звязкові з візодом на Україну на вакації української молоді міста. Що звязок цей не аби якої вартості, свідчать такі цифри. Членську вкладку на рік 1912—1913 виплатили в „Громаді“ поверх 80 осіб. З цього числа лісінських членів є тільки 25, решта так звані постійні гости—люди, котрі по статуту не мають права бути ділінськими членами інституції, себто молодь. Але тепер виникає питання, де ж та чисельна колонія українська, старша й генерація? Ця чисельна група нашої колонії обмежає „Громаду“. Петербурзькі українці професорів, письменників, урядовців великого рангу на протязі років і не побачили в „Громаді“, не побачиш, як не дивись. Нехай оти зім'ям зібранням діяльності, які не маємо по що ходити в „Громаду“, не побачиш, як не дивись. Нехай оти зім'ям зібранням діяльності, які не маємо по що ходити в „Громаду“. У того часу немає, тому умови урядової служби перешкоджають, нарешті іншому й не підійде. Але ніщо перешкодити не може виплатити членську вкладку в сумі 10 карб. Люди вони настільки заможні, що 10 карб. нетворять такої купи грошей, виплатити якому важко для кешені.

Отже в дійсності помічається інше. Постійні гости переважно всі виплачують свою вкладку, 2 р. 20 к. Дійсні члени в значній числі ухиляються від виконання свого громадського обов'язку. Люди, котрі мають претензію вважати себе за патріотів не аби якої ваги, не можуть спромогтись на вітві на таке незначне порівняння діло, як виплатити внесок в інституцію. Факт, котрій має велике значення для встановлення рівня громадського викования „старих“ нашої колонії. В новому році в „Громаді“ відбулося три танцювальні вечірки: 12 листопада з числом присутніх 39 осіб, 19 листопада—присутніх 26 осіб та 26 листопада—присутніх 42 осіб. На вечірці 12 листопада співали кобзарі.

Чимала купка зібрань засідає коло стола з українськими періодичними виданнями. Отже не можна сказати, що час на цих вечірках проходить в веселюзах. Проте на кожній новій вечірці приходиться бачити все нові та нові обличчя. Бувають і урядовці в форменних сіртуках з родиною, офіцери, підофіцери з жінками та інші представники тих осередків, котрі на довго заховують в собі свої українські симпатії, але дуже рідко їх виявляють. Отже цей факт стверджує нашу думку, котру ми висловлювали в попередніх листах про те, що „Громада“ притягнула до себе все нові кола українські в Петербурзі, себто має ражію відповідати не поширенням своєї ді-

йливості. Проте нічого не робиться для того, щоб затримати у себе цю публіку. Бечірки наведеною тут типу для того занадто нудні, на реферати ця публіка не ходить. Лишається одна надія на читальню при „Громаді“, котра функціонує по суботах та неділях в годині вечірків та рефератів.

Але цього замало, бо українські часописи що дни та в якій забажається годині можна бачити та читати в крамниці українській. Треба додати, що книгохвібні при „Громаді“ досі не почала функціонувати. Таким чином „Громада“ тепер стоїть перед питанням, як задоволити національно-культурні потреби середніх заможних але чисельних кол української колонії. Від того, як вирішить „Громада“ це питання залежатиме її будущість, а саме чи стане вона справді українським клубом у Петербурзі, чи лягнеться на дали такою як тепер, себто обслуговуватиме потрібні таки мовити зайдів українських до Петербургу, переважно школою молоді і сполученнями з нею груп. Рефератів в 1913 р. було відчитано три: в неділю 13 листопада д. Литвиненко—на тему „Українські та кооперативні відділи на сельсько-гospодарських виставках на Полтавщині“, присутніх було 17 осіб; в неділю 20 листопада д. М. Могилянський прочитав реферат на тему „Про культурну творчість“ в присутності 37 осіб; в неділю 27 листопада д. Литвиненко ще раз прочитав свого реферата, трохи пошириши тему, а саме він казав про виставки не тільки на Полтавщині, а на російському житті безоглядно смілив часто-густо призводить до дуже сумнівів чистоти й правдивості його слов.

А так і витоптися не буде. Замісто того, щоб взяти на себе ініціативу й проведення серед громад по всіх вищих школах відповідної анкети, котра виявилася б відношення молоді до видавництва, замісто того, щоб заручитися активною участю його допомогого товарищів непетербурзькі та крамниці, —так не дивлячися на все це, наші петербурзькі товарищи оповістили уже передплату на „У. Ст.“. Звичайно, сміливість—як то казуть—города бере, але ж в громадському житті безоглядно сміливість часто-густо призводить до дуже сумнівів чистоти й правдивості його слов.

Марков 2-ї частині прокламації учнів середніх шкіл є визнає, що для дітей в Росії є небезпека, бо їх прищиплюють роспушту в грубому розумінні цього слова. „Нехай біди дівчат, —каже він, —не стільки бояться солдатських та жандармських чобіт, які, ніби, тощуться по їх душам, як лакировані черевики інтелігентних роспушників“. Далі він каже, що поліція має право увійти в гімназію й арештувати революціонерів. Там немає місця педагогам—де можливі нюхи й біди. Це вже справа поліції й поліцейських рушниць. (Оплески правих).

Суперечки з приводу пояснення Кассо припиняють.

Обмірковують питання про каторжні тюрми.

Марков (с.-д.) підлержує негайність запитання. „Не можна гаятися, —каже він,—бо кожна хвилья дає нові жертви. Наведені в запитанні факти—перевірені. Іркутський генерал-губернатор стверджує, що події в перчинській каторзі—це не фантазія. В тобольській тюрмі заведено звичай після десяти різок посніти рани сіль. В гродненській тюрмі було камінням зашивши його в полотно; в катеринославській тюрмі на голову вязання набивають залязі обруч.

Чи вже ж ви заплющите очі на все це?—В Державній Думі багато представників учнів Христоса. Нехай вони шляху немов з рогу достатків.

Поки ще не пізно редакція „У. Ст.“ повинна зважити все це й зробити певні висновки. Бо в іншому разі можна „втопитися“.

Микола Ковалевський. Кие.

Націоналісти—не безумовні прихильники діяльності міністра народної освіти, але вважають за доведений той факт, що політика запішла стежку в середню школу. Шингарев пагадує про Височайший рескрипт, який закликав до широкого піклування про дітей. Добрі побажання, що пролунали з високості престола, завжди були для правих міркуваннями високо авторитетними, але праві розуміють індієців піклуванням—шире піклування про дитячі юнацькі душі, а не шире піклування про успіхи революції, як цього хочуть ліві. Коли міністр вживав заходів, щоб вивести запідання від середини школи, опозиція заявляє, що треба відійти політичну освіту молоді (оплески правих). Праве крило Думи повинно рішуче боротися і турбуватися про те, щоб представники опозиції й революції не робили з дітей гарматне мясо для революції.

Од націоналістів Савенко розглядає та формулу перехода: Дума цілком заловолена поясненнями міністра і переходить до чергових справ. (Оплески правих).

Марков 2-ї частині прокламації учнів середніх шкіл є визнає, що для дітей в Росії є небезпека, бо їх прищиплюють роспушту в грубому розумінні цього слова. „Нехай біди дівчат, —каже він, —не стільки бояться солдатських та жандармських чобіт, які, ніби, тощуться по їх душам, як лакировані черевики інтелігентних роспушників“. Далі він каже, що поліція має право увійти в гімназію й арештувати революціонерів. Там немає місця педагогам—де можливі нюхи й біди. Це вже справа поліції й поліцейських рушниць. (Оплески правих).

Марков (с.-д.) підлержує негайність запитання. „Не можна гаятися, —каже він,—бо кожна хвилья дає нові жертви. Наведені в запитанні факти—перевірені. Іркутський генерал-губернатор стверджує, що події в перчинській каторзі—це не фантазія. В тобольській тюрмі заведено звичай після десяти різок посніти рани сіль. В гродненській тюрмі було камінням зашивши його в полотно; в катеринославській тюрмі на голову вязання набивають залязі обруч.

Чи вже ж ви заплющите очі на все це?—В Державній Думі багато представників учнів Христоса. Нехай вони шляху немов з рогу достатків.

Такі відомості, в звязку з якими відбувається запідання від середини школи, опозиція заявляє, що треба відійти політичну освіту молоді (оплески правих). Праве крило Думи повинно рішуче боротися і турбуватися про те, щоб представники опозиції й революції не робили з дітей гарматне мясо для революції.

Од націоналістів Савенко розглядає та формулу перехода: Дума цілком заловолена поясненнями міністра і переходить до чергових справ. (Оплески правих).

Марков 2-ї частині прокламації учнів середніх шкіл є визнає, що для дітей в Росії є небезпека, бо їх прищиплюють роспушту в грубому розумінні цього слова. „Нехай біди дівчат, —каже він, —не стільки бояться солдатських та жандармських чобіт, які, ніби, тощуться по їх душам, як лакировані черевики інтелігентних роспушників“. Далі він каже, що поліція має право увійти в гімназію й арештувати революціонерів. Там немає місця педагогам—де можливі нюхи й біди. Це вже справа поліції й поліцейських рушниць. (Оплески правих).

Марков (с.-д.) підлержує негайність запитання. „Не можна гаятися, —каже він,—бо кожна хвилья дає нові жертви. Наведені в запитанні факти—перевірені. Іркутський генерал-губернатор стверджує, що події в перчинській каторзі—це не фантазія. В тобольській тюрмі заведено звичай після десяти різок посніти рани сіль. В гродненській тюрмі було камінням зашивши його в полотно; в катеринославській тюрмі на голову вязання набивають залязі обруч.

Чи вже ж ви заплющите очі на все це?—В Державній Думі багато представників учнів Христоса. Нехай вони шляху немов з рогу достатків.

Такі відомості, в звязку з якими відбувається запідання від середини школи, опозиція заявляє, що треба відійти політичну освіту молоді (оплески правих). Праве крило Думи повинно рішуче боротися і турбуватися про те, щоб представники опозиції й революції не робили з дітей гарматне мясо для революції.

Од націоналістів Савенко розглядає та формулу перехода: Дума цілком заловолена поясненнями міністра і переходить до чергових справ. (Оплески правих).

Марков 2-ї частині прокламації учнів середніх шкіл є визнає, що для дітей в Росії є небезпека, бо їх прищиплюють роспушту в грубому розумінні цього слова. „Нехай біди дівчат, —каже він, —не стільки бояться солдатських та жандармських чобіт, які, ніби, тощуться по їх душам, як лакировані черевики інтелігентних роспушників“. Далі він каже, що поліція має право увійти в гімназію й арештувати революціонерів. Там немає місця педагогам—де можливі нюхи й біди. Це вже справа поліції й поліцейських рушниць. (Оплески правих).

Марков (с.-д.) підлержує негайність запитання. „Не можна гаятися, —каже він,—бо кожна хвилья дає нові жертви. Наведені в запитанні факти—перевірені. Іркутський генерал-губернатор стверджує, що події в перчинській каторзі—це не фантазія. В тобольсь

Що модерним московільством Д. Д-в розуміє поширення в певних колах нашої інтелігенції безграницю поширені перед російською культурою, і диву якусь духом залежності від поглядів, пануючих в поступових російських кругах". Цю "залежність" Д. Д-в доводить між іншим численними цитатами головним чином з "Рали", "Л.-Н. Віст", і "Укр. Жизні". Школу модерного московільства Д. Д-в бачить в тім, що російський вплив "від риває нас від безпосереднього контакту з європейським культурним світом. По друге цей вплив приводить до абсолютної нерозуміння природи соціально-політичних явищ...". Окрім того, Дм. Д-в гадає, що російська культура "спеціальні черти російської вдачі, котрі—яко соціальні цінності—мають безперечне негативне значення". Російська література по Д. Д-ву несе "солідажно-сентиментальне відношення до "меншого брата". "Апофеоза не-культурності (Л. Толстой)—ось один по-люс російської літератури. Апофеоза босків (не пролетарства), себ този ті-єж таки некультурності (М., Гор'кій). І другий полосъ". "Політичний аналіз бетізм певної частини нашої інтелігенції сумно відбивається на розумінні нею сучасних задач українства, особливо ж його відношення до російського лібералізму". Модерне московільство бачить і в не-критичному славянофільстві частини нашої преси.

Поминаючи деякі пересади автора, треба признати, що він говорить багато про прави українців, думло; що бро-шуро Д. Д-ва може викликати інтересні дискусії серед українських політиків і украйнської молоді і спричинити до більш критичного відношення українців до ро-сіян.

Не зовсім щасливо назвав автор наше московільство модерним, в дійсності во-но вже дуже старе і раніше було порівно-чи сильнішим, ніж тепер. Брак історичної перспективи надав брошурі занадто пе-систичний тон, що тільки почасті нако-дить собі оправдання в дійсно сумін-ственных наших сучасного національно-го життя. Не вяснивши лишилися і причини московільства нашої інтелігенції, які, на мій погляд, полягають головним чином в штучній одіраності нашої ін-тегенції од ізрода.

М. Данько.

Дописи.
(Од власних кореспонденціях).

С. ДМИТРІВКА, копотоцького по-віту (на Чернігівщині). Ще в ділі праділів у нас на селі кохаються лю-ди до тютюну. За старі часи тютюн тут розводився для свого вживання. Садили його переважно на левадах та по садах, або поміж огорожиною. Назирає бувало чоловік папуш 5—10—15 років і єсть запас на рік... Це було так колись. Коли ж наше село стало все збільшуватися, коли стала торгівля та промисловість розвиватися, то і на тютюн наші люди звернули більшу увагу, і порання його дає тепер не єдиний який зиск. Із левад та городів тютюн перешов тепер на поле. Шо-дальше, то більше тепер побачиш на селянських нивках грядок з тютюном. Тепер у нашому селі такі хаяї, що тільки те і роблять, що тютюн по- ракою. Ці уже не тільки свою землю засанують, але і беруть чужу в оренду, платячи за десятину 50—60 карб. Хоч і немало мороки біля тютюну, але і зиск добрий. Тільки пога-но, що землю після тютюну не під-дбюють—вона дуже тоді пустіє. Цей рік тютюн вишов добрий. Десятина падає 60—80. А ціна на тютюн досягає 2 карб. Тепер саме скупову-ють та звозять у нас тютюн. Купці наїхали сила. Кожний день привозять сюди з околишніх сел пудів тисяч 3—4. Більше всього тютюну вивозять з таких сел: Малий Санбор, Красний Колядин, Понори, Рябухи, Голенка, Гайворон, Рубанка і багато інших. До цього дня на нашу станцію (Ру-банка, Ліб Ром, зал.) привезено його аж 35 вагонів. Але й тепер його во-зять кожний день величими хурами.

Ми можемо прочитати багато цікавих додівок з окремих місць, але на основі цих додівок не можна скласти якогось синтезу, бо кожний додівач пише по-своєму: один звертає більше уваги на од-ногу, другий на другу.

Отче́ть* д. Бойкова дає досить пов-ний синтез розвитку і сучасного станови-ща кооперації на Уманщині; кажемо "до-сити", бо, наприклад, сказавши, що това-риських крамниць на початок 1912 ро-лу було 61, автор приводить свіжий ба-ланс тільки 38. На основі таких відо-мостей не можна ще робити цілком вичерпу-ючих висновків. Але в порівнянні з тим матеріалом, що дає автор, такий, таки бу мовити, "недобір" балансів не така вже велика хиба. Значно повніші відомості про кредитів та позиково-оцінчичі тво-вариства: приведено баланси 19 кредито-вих кооперативів в 20-ти, що існували на 1 січня 1912 року.

Автор спиняється між іншими і на тій користі, котру приносять товариські крамниці і каже: "Но, продавая товары по-более низким цінам у себе, потреби-тельні общества винуждають понижать іх і частных торговцевъ, такъ что вы-году получаю не только члены, но и тѣ заборщики, которые покупаютъ товары въ кооперативныхъ лавкахъ, но и вѣстъ бити, забирающие товары у частныхъ торговцевъ".

Такъ то воно такъ, та не зовсімъ. Намъ здається, що на цим треба було б дозві-снинитися.

Як відомо, крім дівіденду товариські крамниці видаву ще так звану премію за накуплене; що більше член крамниці на-брал краму, то більшу премію він візьме. Але звідки беруться ті гроші, з котрих видаваються премії?

Вони беруться між іншими і з тих за-борщиків, котрі не є членами крамниці. Виходить, одже, що і товариські крамни-ці експлуатують, але тих, що не суть членами крамниці. Для того, щоб цього не було, треба, щоб по можливості всі меш-канці даного села записувались у членами крамниці. І це треба було підкреслити, чого не зробив д. Бойков. Премія на по-купки—то те, що переплатив споживача за рік, що в приватних крамницях іде у ке-щеню крамаря. Одже треба вертати пере-плату по можливості всім, а не тільки членам крамниці, додавши останнім і ті, що переплатили не членами.

Спиняється д. Бойков і на районних об'єднаннях товариських крамницях, доводить їх користі і необхідність і закликає приєднатися до Московського союзу. Тоді, моявля, буде більше користі, ніж від окремих самостійних товариств.

Але не відомо, чого буде краще. Може краще було б, як би скласти облас-ний союз. Ну, хоч-би як у Харькові.

С. Гадячанин.

Театр і музика.

— По всіх театрах сьогодні з нагоди завтрашнього великого свята *чистага буде*.

— Трупа П. К. Саксаганського у Петербурзі. З 11 по 24 лютого у Петербурзі, в Театральній залі, на Галерній вул., 17, вистави нової української трупи під орудою П. К. Саксаганського при участі М. К. Заньковецької.

Вистави почнуться невмірущою "На-талкою-Полтавкою" з Панасом Карпо-вичом в ролі Виборного.

Марія Костянтинівна грима в п'яти спектаклях: "Лімерівні"—14-го, "Беззапалний"—16-го, "Наймичі"—18, "Доки сонце зайде роса оні війте"—20-го і "Чорноморці" та "Зімовому вечору" разом з П. Карп.—24-го числа.

Сповіщаючи про виступи наших

славетних артистів в Петербурзі, не можемо не повітати приемного звіль-нення. На третій день покликали в по-

ліцейську частину підписати протокол.

Що цього вийде, не відомо, але, зва-

жуваючи на звичай місцевої адміністра-ції, пахне кутузкою по місяцю, або

висилкою в глухе село.

Всі таки, не зважаючи на таке

сумне життя, ніхто не впадає в ане-вірья. Ніхто не опускає в безнадійнос-ти рук, немає ні лінія, ні чого іншого

не гарного. Всі живуть одною

дружною сім'єю, всі працюють над

самосвітою один другому допомагаю-

чи, співують по часописах за життя

і таким чином загартовують себе ще

дужче до життєвої боротьби. Щоб

роки заслання не пропали марно—це

в кожному засланця така думка.

місяців висидки при поліцейській ча-сті. Взагалі на кари наша адміністра-ція не скупує, тому завжди що небудь покутує свій гріх у кутузці. За більш тіжки гріхи, як от: зносини з місце-вими людьми і інше, висилкають в дру-гий город, або в глухе село за 200—500 верст. Неждано, негадано заби-рають, арештовують і провадять днів 20—30 по глибоких снігах, та при-морозах в 30—35 гр., на нове місце, де же ще є ще безпідрядне життя, серед ворожих людей.

Засланцеві Майсурадзе не продава-лики, не пускали до хати на кварти-рю. Перед самими Різдвяними празни-ками, минулого року, двох товаришів одігравили за 250 верст в глухе село. Була у засланців розвага—каток на ліду. Але ось 20-го січня прийшли по-

ліцейські на "каток" і переписали всіх

9 чоловік, що в той час були на по-мозу. На третій день покликали в по-

ліцейську частину підписати протокол.

Що цього вийде, не відомо, але, зва-

жуваючи на звичай місцевої адміністра-ції, пахне кутузкою по місяцю, або

висилкою в глухе село.

Всі таки, не зважаючи на таке

сумне життя, ніхто не впадає в ане-вірья. Ніхто не опускає в безнадійнос-ти рук, немає ні лінія, ні чого іншого

не гарного. Всі живуть одною

дружною сім'єю, всі працюють над

самосвітою один другому допомагаю-

чи, співують по часописах за життя

і таким чином загартовують себе ще

дужче до життєвої боротьби. Щоб

роки заслання не пропали марно—це

в кожному засланця така думка.

Оповістки.

ЖИВАТИРІ

ПРАЦЯ

Шукаю роботи:

Потрібна негайно

шукані

<p